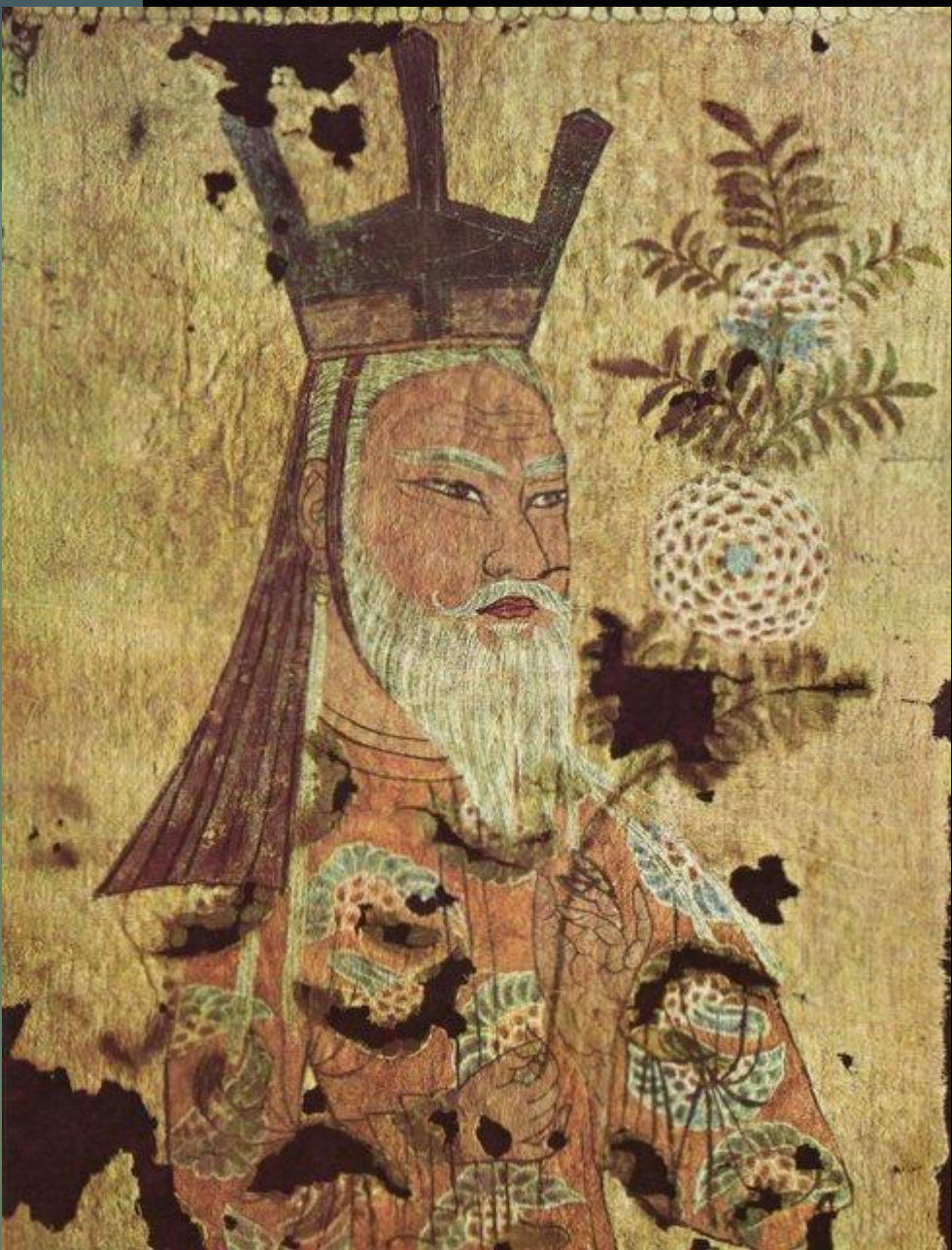

Belső-Ázsia nomád államai és birodalmai 6.

Ujgur kaganátus (744 – 640)

Birtalan Ágnes

2025 ősz

A képek forrása (utolsó megtekintés: 2025.11.30.)

- An lu shan rebellion (map).
https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FAn_Lushan_rebellion&psig=AOvVaw0erTmU7n4_brJOsNtGtsLW&ust=1765365128893000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBIQjRxqFwoTCODvjN6vsJEDFQAAAAAdAAAAABAE
- Karabalgasun. <https://orchontal.de/en/history/karabalgasun/>
- Karabalgasun inscription.
<https://orchontal.de/en/monuments/karabalgasun/trilingual-inscription/>
- Tang envoys.
<https://www.facebook.com/groups/839957606051774/posts/8709829639064492/>
- Uighur khagan.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/42/Uighur_Prince.jpg
- Uighur khaganate (map). <https://cartographer.substack.com/p/the-collapse-of-the-uyghur-khaganate>

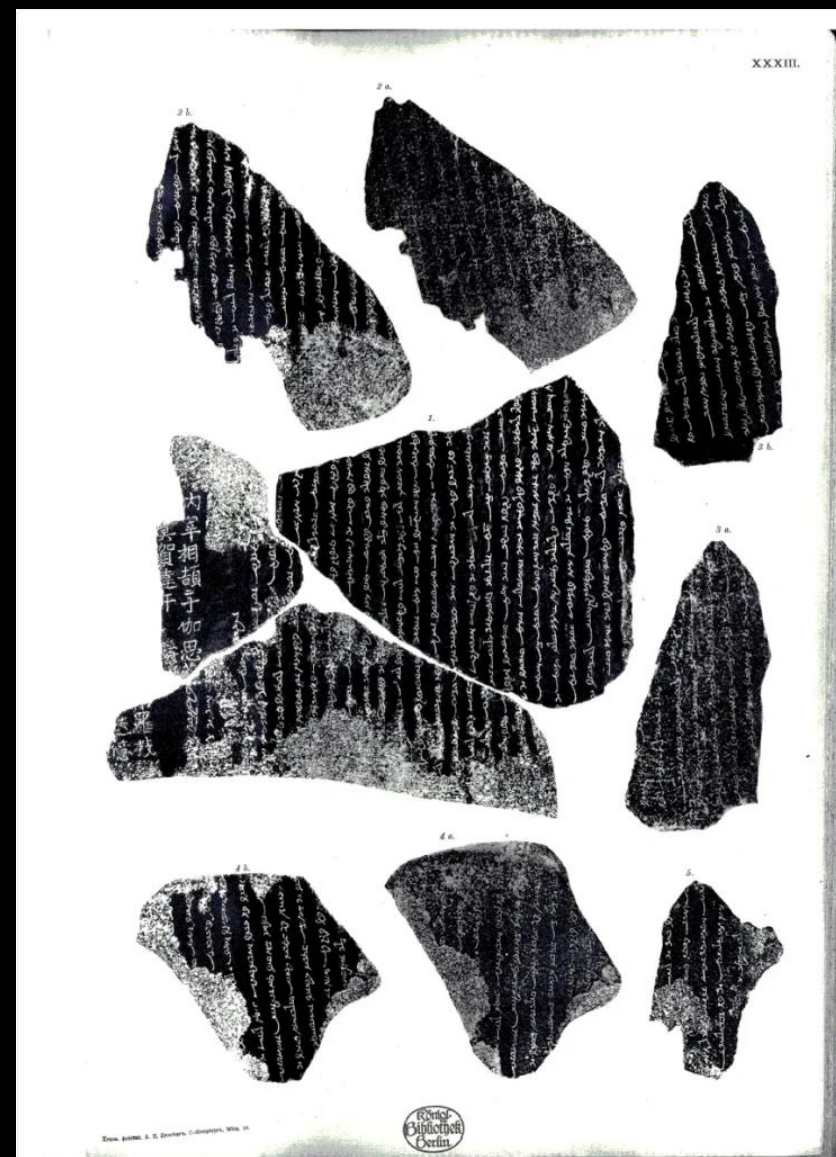
Primer források

- Külső források
- Mackerras, Colin (ed. trans.):
*Uighur Empire according to
the Tang Dynastic Histories. A
Study in Sino-Uighur relations
744-840.* (Asian Publications
Series no. 2.) Canberra,
Australian National University
Press 1972.

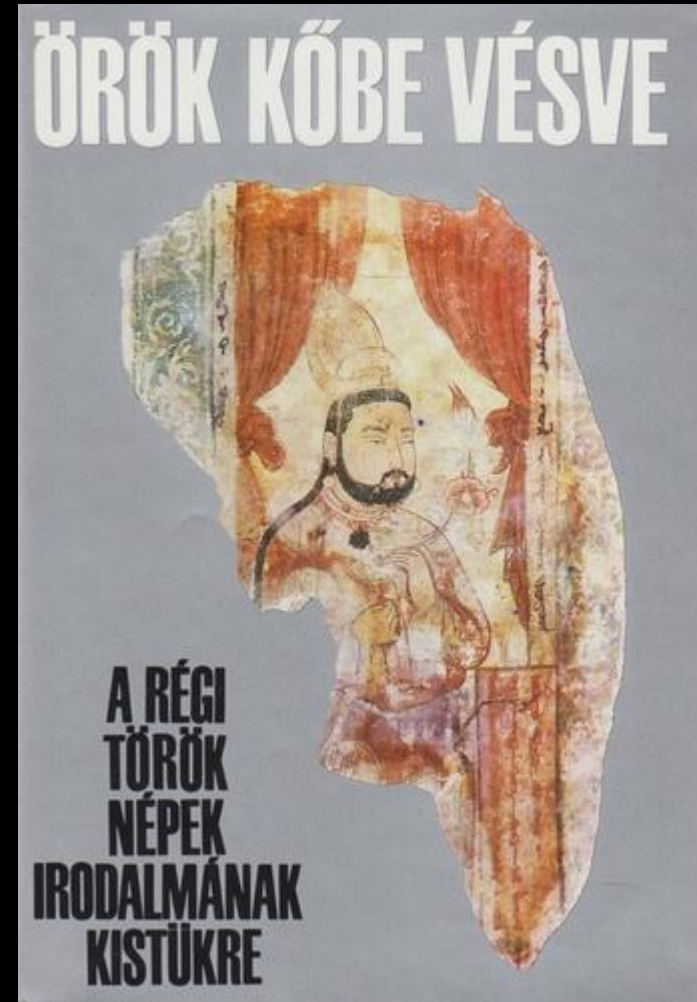
Primer források

- Belső források (belső-ázsiai időszak)
- A karabalgaszuni felirat
- <https://www.iranicaonline.org/articles/karabalgasun-the-inscription/> (2025.12.03.)
- Ay Tängridä Qut Bulmîš Alp Bilgä Qaghan

Primer források

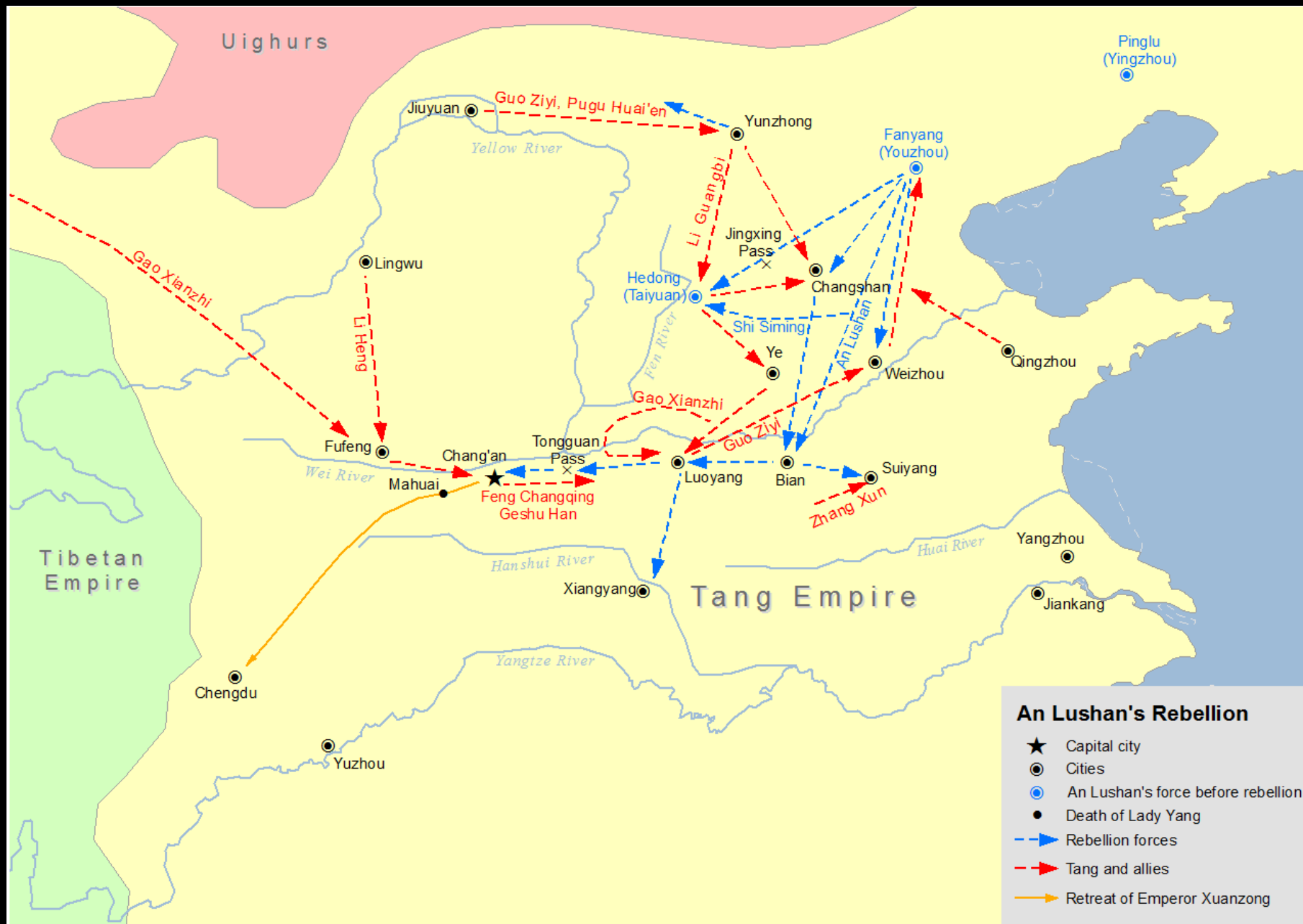
- Belső források (belső-ázsiai és turkesztáni időszak)
- **Kakuk Zsuzsa (szerk.):**
Örök kőbe vésve. A régi török népek irodalmának kistükre a VII-től a XV. Századig. Budapest, Európa Könyvkiadó 1985.

Tanulmányok

- Golden, Peter B.: *Nomads and Sedentary Societies in Medieval Eurasia*. American Historical Association 1998.
- Sinor, Denis. *The Cambridge History of Early Inner Asia*. Cambridge, Cambridge University Press 2008.
- Vásáry István: *A régi Belső-Ázsia története*. (Magyar Őstörténeti Könyvtár 19.) Budapest, Balassi Kiadó 2003.

Ujgur kronológia

- Két időszak: 1) belső-ázsiai (8-9. század), 2) turkesztáni (9-13. század)
- Ujgur/Uighur kaganátus 744-840; Turkesztáni oázis városok 9-13. század)
- Guanzhou állam (870-1036)
- Szogd hatás
- 755 An lu shan (703-757) felkelés
- Manicheus megtérés (vallási pliralizmus) Bögü kagán

***Heqin* - Pax Sinica**

- Békeidőszak
- Házassági szerződés, házassági kapcsolatok a kínai dinasztiákkal
- Ajándék, adó
- Kereskedelem (például: cobolyprém)

Heqin - Pax Sinica

- „The following day the **princess** was appointed the **khatun**. The barbarian chief rejoiced over it and said, ‘The Son of Heaven of the T’ang state is most high and has had **his true daughter** brought here.’ **The state seals, the silken fabrics, the multi-coloured clothes and garments and the gold and silver dishes** which Yü had brought, the khaghan **distributed down** to the last one among **his officials, chiefs, and others**. When Yü was on the point of going home, the khaghan presented him with **500 horses and 100 pieces of sable fur**., (Mackerras 64)

Karablagaszuni felirat (manicheus megtérés) 1.

- „Így szólt a kagán:

- **Isten vagyok én, veletek lépek én be Isten országába.**

A papok pedig így feleltek:

- Elhivatottak és **kiválasztottak vagyunk**, mi tesszük hallhatóvá Isten szavait. Véghezvisszük Isten akaratát, majd **testünket levetvén megtérünk az ő országába...** Nagy elnyomásban volt részünk, és súlyos veszélyek támadtak ellenünk, de mindezt **elszenvedvén**, eljutunk majd Isten országába.

Felséges Úr! Ha törvényteleniséget cselekszel az Örökkévaló ellen, egész birodalmad felbolydul, egész türk néped elpusztul!... És ha e Kínából jött négy kiválasztott négy kívánságával együtt visszatér hazájába, nagy veszély származik abból.

Karablagaszuni felirat (manicheus megtérés) 2.

- „Ahol csak hívők és szártok élnek, mind megöletnek akkor, egyet sem hagynak életben közülük. De a te birodalmadban, a te parancsolatodra dicséretre méltó dolgok fognak történni... Felséges Úr! **Ha eltávolítod a tarkant, a jó törvények és a jó alkotások mind megmaradnak.** De ha a tarkan e súlyos veszedelmet rázúdítja az országra, számtalan gonosztetteket fognak elkövetni, s birodalmadat el fogják pusztítani. Az út, melyen ezután kell járnod, más, mint amelyet eddig követtél. A szentséges episcopus, ha meghallja a történtekeket, bizony nem fogja helyeselni!
Az istenlényű uralkodó és a papok két nap, két éjjel **vitatták** a dolgot. A fejedelem még a harmadik napon is a végsőkéig **gyötörte magát**, de akkor ingadozni kezdett, mert valaki ezt mondotta neki:”

Karablagaszuni felirat (manicheus megtérés) 3.

- „- Ti vezérek és ti mindnyájan... és ti papok, gondolataim immár megnyugodván, újból rátok bízom magamat. Újból eljöttem, **trónusomra ültem**, s így kérlek most titeket: ha a papok... lelki tusára késztetnek... az ő szavaik és intéseik szerint cselekedjetek!... **Tisztelet nektek!**
Midőn **az istenlényű Bögü kagán** ezt a parancsot kihirdette, a nagyszámú tömeg s az egész nép lelkesen, ujjongva üdvözölte. S minket, papokat is tisztelettel és barátsággal üdvözöltek. Mindenki boldog volt, újból tisztelték az istent, és hittek benne. Szüntelenül a lelki cselekedetekre, a jó cselekedetekre törekedtek. A szerencsés és boldog uralkodó újabb és újabb jó cselekedetekre sarkallta népét. A fenséges uralkodó meghagyta továbbá: **minden tíz ember fölé egy ember helyezettessék, az legyen az ő fejük, jó tettekre buzdítójuk**. Ha valaki elhanyagolta vallását és bűnbe esett... nemes kioktatásban részesült.

Nomád államok

- A birodalmak és Kína viszonya (háború és béke; házasságpolitika); más államokkal és törzsszövetségekkel tartott kapcsolat
- A birodalmat vezető elit (titulatúra) és a köznép
- A birodalmak eszmeisége (íjlesztők, tételes vallások)
- A birodalmak struktúrája (tízes rendszer, jobb és bal)
- A birodalmak sorsa: akkulturáció, vándorlás, teljes elkínaisodás